

teatr polski
bydgoszcz

Zeszyt do teatru

Ptak

Reżyseria Magda Drab
Scenografia i kostiumy Karolina Fandrejewska
Muzyka na żywo Albert Pyśk
Ruch sceniczny Jakub Lewandowski
Inspicjentka Hanna Gruszczyńska

Występują
Emilia Piech, Paweł L. Gilewski, Marian Jaskulski, Karol Nowiński,
Jerzy Pożarowski, Jakub Ulewicz, Marcin Zawodziński

Premiera: 1 grudnia 2019

Teatr od zawsze marzy o tym, by wpływać na rzeczywistość, zabierać głos w sprawach publicznych, nadążać za aktualnymi problemami społecznymi. Sztuka w ogóle to narzędzie podejrzane, operujące podtekstami i szukające wolności.

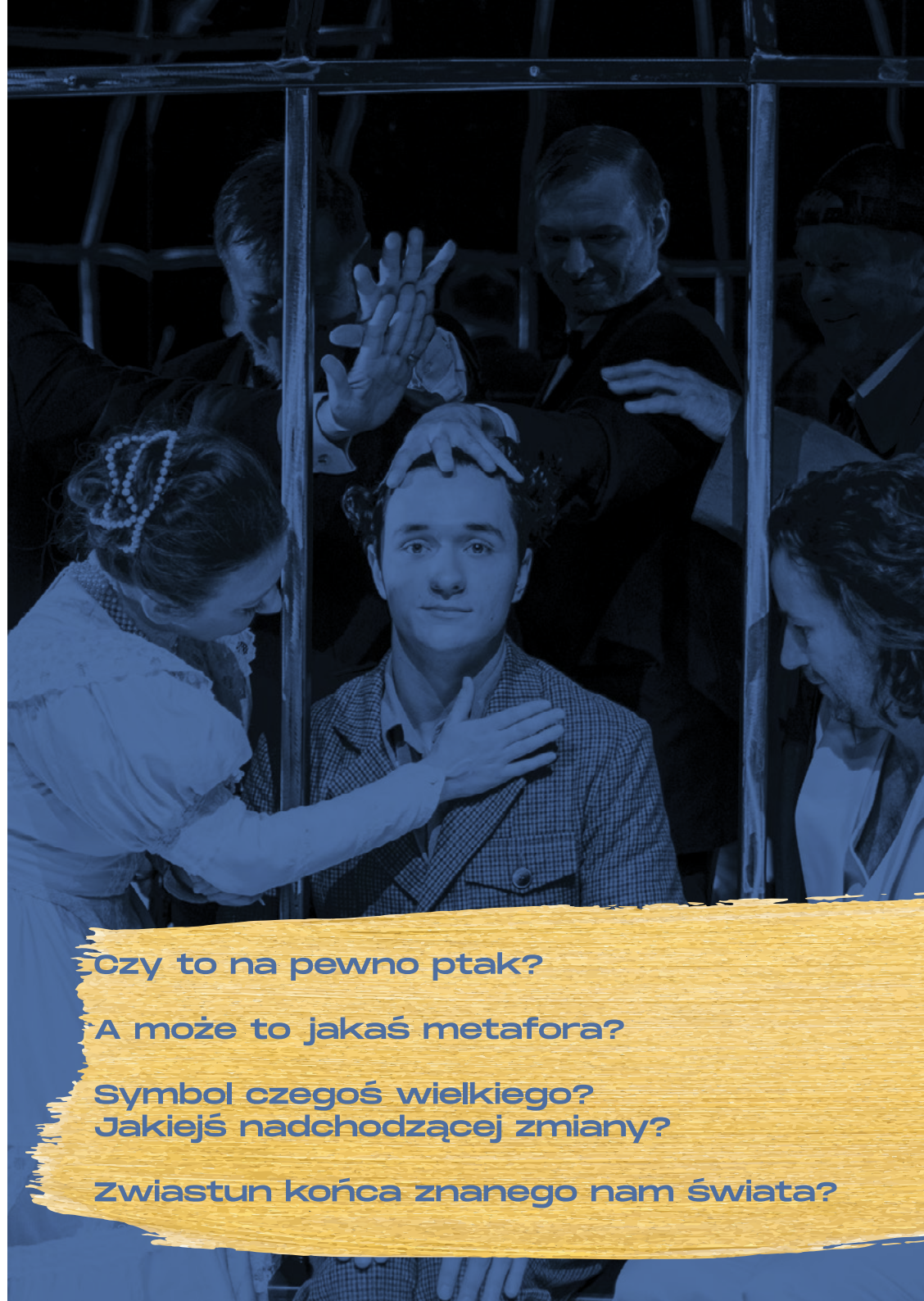
A co ze sztuką, która jest tylko próbą dania ludziom odrobiny piękna i radości? Co z komedią, która jest tylko komedią? Co jeśli ptak to po prostu... ptak. Żadnych podtekstów, zero polityki, czy współczesnych odniesień – w końcu coś dla zabawy. Ale czy na pewno?

I o czym właściwie jest ta sztuka?

Mieszkańcy pewnego miasta dowiadują się, że następnego dnia nad ich głowami wzniesie się wielki złocisty ptak. Podobno jakichś natchniony student szykuje niezapomniane widowisko, na które zaprasza całe miasto. Tego wydarzenia nie przepuszczą oczywiście władze miasta, którzy będą chcieli strzec znanego dobrze wszystkim porządku. Przecież w tym mieście nigdy nie było i nie będzie takich ptaków! Ani takich zgromadzeń. Ani takich studentów. Najlepiej jeśli w ogóle będzie tak, jak było wcześniej.

Magda Drab reżyseruje niemalże stuletni tekst, w którym szuka odpowiedzi na pytanie, czy teatr może coś zmienić? Czy śmiech i obcowanie ze sztuką mogą sprawić, że staniemy się lepsi? W końcu – zważając na niezwykłą aktualność tekstu Jerzego Szaniawskiego – czy sama rzeczywistość w ogóle się zmienia? Może do zmiany potrzebny jest ptak?

Spektakl "Ptak" otrzymał Nagrodę Specjalną Jury V edycji konkursu "Klasyka Żywa" dla teatru, który w sposób interesujący podjął próbę inscenizacji tekstu z repertuaru Reduty w związku z obchodami 100-lecia Reduty.

Czy to na pewno ptak?

A może to jakaś metafora?

**Symbol czegoś wielkiego?
Jakiejś nadchodzącej zmiany?**

Zwiastun końca znanego nam świata?

Złocisty ptak opuścił klatkę, uniósł się wysoko ponad chmurami, aby zaintrygować, wykrzyczeć, pokazać innym coś nowego, być może ciekawszego? Teatr jest niesamowitym miejscem, w którym stuletni tekst może zyskać zupełnie nowe znaczenie, nowe życie, w którym nowe i stare konteksty mogą przeplatać się jak ściegi zaciskane na barwnych materiałach. Czasami obawiamy się, że klasyczne utwory mogą zniechęcić młodych do uczestniczenia w życiu teatralnym. Ten, kto chwyci Zeszyt do Teatru i otworzy pierwsze strony, dowie się, że trzyma niezwykle pojemną skrzynkę z narzędziami. Szukając w niej głębiej, znajdziemy różne elementy pomocnicze, które pozwolą w sposób kreatywny formułować własne opinie oraz pomogą spojrzeć krytycznie na rzeczywistość sceniczną, dając możliwość rozszerzania pola interpretacyjnego dzieła.

Na następnych kartkach zeszytu można znaleźć przykłady ćwiczeń na uważność uczestników, ćwiczeń integracyjnych, które tworzą sytuacje uczące współpracy i współdziałania. Zadania, które pomogą rozwinąć umiejętność improwizacji, a także zadania, które pokażą społeczny wymiar teatru. Dlatego niech ten, kto ma pomysł, niech pierwszy... o nim głośno opowie!

WEJŚCIE

zadanie dla wszystkich

Warsztat warto rozpocząć od ćwiczenia uważności - na siebie, na drugą osobę oraz na całą grupę.

Zadanie może być wyzwaniem dla uczestników, jest tylko pozornie łatwe. Aby zmotywować grupę do wykonania zadania, prowadzący może ustalić zasadę: będziemy robić je tak długo, aż się uda!

Zadanie brzmi następująco: Grupa ma policzyć do trzydziestu.

Stajemy w kole.

Wspólny oddech jako wyrażenie gotowości jest sygnałem dla wszystkich, dowolna osoba rozpoczyna zadanie głośnym "jeden!". Teraz każdy może dopowiedzieć następną cyfrę.

Jeśli dwie osoby powiedzą cyfrę w tym samym czasie, zadanie rozpoczynamy od początku. Kolejność osób, które liczą, musi być przypadkowa.

Ćwiczenie mobilizuje do uważności, peryferyjnego, szerokiego widzenia oraz gotowości. Kiedy grupa opanuje zadanie, uczestnicy przy drugiej rundzie mogą zamknąć oczy.

zadanie dla grupy

Zadanie rozpoczynamy od poruszania się grupy po przestrzeni w dowolnym kierunku.

Prowadzący prosi, by każdy w grupie znalazł w ciele gest będący spontaniczną reakcją na hasło

„coś niezwykłego”.

Warto podkreślić, że gest może być abstrakcyjny. Ruch powinien być wykonany bardzo precyzyjnie, by można go było powtórzyć.

Kiedy każdy znajdzie swój sposób na wyrażenie hasła, wszyscy uczestnicy stają blisko siebie w grupie.

Grupa, jako jednolita masa, porusza się po przestrzeni we wspólnym tempie, uważając, aby nikt się nie odłączył, aby nie było tzw. ogona.

Kiedy uczestnicy znajdą wspólne tempo, może wyłonić się lider – osoba, która wyjdzie przed grupę, pokazując swój gest, który wszyscy muszą precyzyjnie odtworzyć, poruszając się wspólnie po przestrzeni.

Liderzy zmieniają się. Podczas całego zadania z grupy może wyjść więcej przewodników. Grupa może wówczas podzielić się na połowę, stwarzając sytuację na zasadzie pojedynku.

Na małych kartkach zapiszcie wszystkie skojarzenia dotyczące spektaklu „Ptak” w reż. Magdy Drab.

Mogą to być różne części mowy, zapamiętane kwestie aktorów, elementy scenografii, metafory, skojarzenia, czy tematy poruszane w spektaklu.

Wszystkie kartki zawieszamy na ścianie (najlepiej użyć do tego taśmy malarskiej).

Rolą prowadzącego jest mobilizacja uczestników do pogłębiania swoich skojarzeń i szukania kontekstów.

Każdy z uczestników powinien wygenerować około dwudziestu haseł, dzięki temu unikniemy pierwszych skojarzeń.

Po zakończeniu burzy mózgów porozmawiajcie o wygenerowanych hasłach.

Może jest wśród nich coś, co Was zaskakuje?

NA MÓJ ZNAK!

zadanie dla wszystkich

Grupa porusza się po przestrzeni.

Na znak i hasło prowadzącego, uczestnicy mają za zadanie zebrać się i stworzyć rzeźbę lub symbol.

Prowadzący może podać liczbę osób, która ma wykonać realizację do danego hasła.

Początkowo uczestnicy mogą tworzyć rzeźby 1:1.

Warto zachęcić uczestników do poszukania innych realizacji, bardziej nieoczywistych i abstrakcyjnych. Prowadzący może wykorzystać hasła z poprzedniego zadania (O „Ptaku”).

CO ZA MÓW- CA!

zadanie dla wszystkich

Zaproponowane ćwiczenie na pewno przełamuje bariery związane ze spontanicznym mówieniem.

Wyobraźmy sobie, że zaraz wchodzimy na mównicę, by wygłosić jedno z najważniejszych przemówień w dziejach świata i mamy na nie tylko 10 sekund.

Uczestnicy warsztatu stoją w kole. Ich zadaniem, po kolei, jest wygłosić przez 10 sekund płomienne przemówienie na dowolny temat w zmyślonym języku.

Oczywiście, treść przemówienia nie jest najważniejsza, a w zasadzie jest tylko pretekstem do pokazania emocji i stylu osoby, która w danej chwili przemawia. Język ma być zmyślony przez z nas, ma to być spontaniczna wypowiedź bez zastanawiania się, co mówimy.

ZDANIE DO ZDANIA

zadanie dla wszystkich

To krótkie ćwiczenie na rozgrzewkę, która ma pobudzić wyobraźnię i ośmielić uczestników do spontanicznego reagowania.

Prowadzący powinien przygotować kłębek włóczki lub sznura.

Zadanie polega na stworzeniu historii.

Prowadzący trzyma początek włóczki i rozpoczyna historię, następnie rzuca kłębek osobie, aby ta dopowiedziała zdanie od siebie.

Uczestnicy muszą pilnować sznurka – im bliżej końca, tym historia powinna również zmierzać do finału.

Przed zadaniem możemy wspólnie ustalić, czy to dowolna historia, czy ma być to sprecyzowany gatunek.

zadanie dla grupy

CO O TYM MYŚLISZ?

Grupa tworzy dwa koła — jedno wewnętrzne, a drugie zewnętrzne. Każdy z uczestników powinien mieć parę, stojąc naprzeciw siebie. Grupa powinna być parzysta.

Zadanie polega na rozmowie na wybrany temat przez prowadzącego. To mogą być tematy związane z np. szkołą (Co sądzisz o obiadach w szkole? Co sądzisz o nowym programie nauczania? Jak według Ciebie powinny wyglądać przerwy lub lekcje?), życiem codziennym, społecznym bądź politycznym (hasła takie jak: Polska, polityka, władza, Europa). Prowadzący powinien dostosować tematy rozmowy do wieku uczestników. Osoby z koła zewnętrznego mają 60 sekund na opowiedzenie swojemu partnerowi co myślą na dany temat. Co jakiś czas koło zewnętrzne może się przesuwać w prawo, aby uczestnicy mogli zmieniać pary. Drugie pytanie to zmiana partnera – koło wewnętrzne przesuwa się o jedną osobę w prawo.

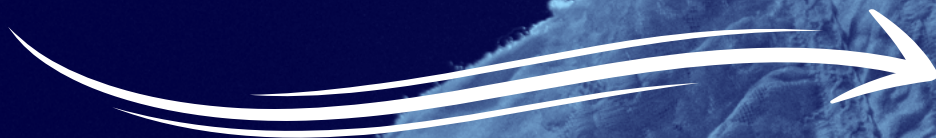
Po zakończonym zadaniu, wszystkie kartki zostają przyklejone na ścianie. Uczestnicy zapoznają się z tym co zostało spisane z ich rozmów.

Sześć chętnych osób staje naprzeciw ściany z kartkami. Prowadzący pokazując palcem wyznacza, kto ma rozpocząć opowiadać historię, w której mają zawierać się hasła ze ściany. W dowolnym momencie prowadzący może zmienić osobę, która opowiada.

Po zakończonej rundzie i serii pytań następuje zamiana - osoby z koła wewnętrznego, które były słuchaczami, teraz opowiadają swojemu partnerowi z koła zewnętrznego co myślą na zadany temat.

Rolą prowadzącego, oprócz mierzenia czasu uczestnikom, jest spisywanie haseł, które udało się usłyszeć podczas rozmów. Każde hasło, urywek, czy zdanie prowadzący zapisuje na osobnej kartce. Warto uzbroić się w dobry pisak, 60 sekund to bardzo mało czasu, zadanie wymaga od prowadzącego szybkości.

zadanie dla wszystkich

DWÓJKĘ W DWÓJKĘ JKĘ W DWÓJKĘ - W VÓJKĘ W DWÓJKĘ

1

Wspólnie szukamy pytania, na które będziemy odpowiadać w dwójkach. Pytanie powinno być otwarte, złożone. Może dotyczyć (w kontekście spektaklu) np. niezwykłych rzeczy, czy przeżyć. Ważne, aby uczestnicy mogli odnieść się do własnych doświadczeń. Dobieramy się w pary, najlepiej znaleźć osobę, którą znamy najmniej.

2

Po wybraniu jednego, wspólnego pytania, dwójki znajdują wygodne miejsce w przestrzeni. Przez pierwsze 10 minut jedna osoba w parze odpowiada na ustalone pytanie, druga zaś słucha. Ważną rolę ma słuchacz, który powinien wykazać wielką uwagę i zainteresowanie. Ważne, aby słuchacz nie odnosił się do swoich doświadczeń „a to ja mam tak samo, jak Ty” - to nie ten moment. Po 10 minutach następuje zamiana, mówca zamienia się w słuchacza, a słuchacz w mówcę. Zapamiętujemy to, co usłyszeliśmy...

3

Po rozmowach chętna para wychodzi na środek. Uczestnik A opowiada historię uczestnika B w pierwszej osobie. Warto zwrócić uwagę na emocje, które Wam towarzyszyły. Uczestnik B może wtrącić się do wypowiedzi uczestnika A, chwytając go za ramię i dopowiadając ewentualne nieścisłości. Potem następuje zamiana.

4

Istnieje również drugi wariant zadania. Po rozmowie chętni uczestnicy (5/6 osób) stają na środku obok siebie. Ich zadaniem jest opowiedzieć to, co usłyszeli. Prowadzący (podobnie jak w zadaniu „Co o tym myślisz?”) wskazuje, kto ma teraz zabrać głos.

ONE PAGE

zadanie dla grupy

Dobieramy się w czteroosobowe grupy.

Naszym zadaniem jest omówić sytuację w najbliższym otoczeniu (w szkole, w mieście). Czy są sprawy, które wymagają zmiany?

Stwórzcie postulat zawierający hasło przewodnie z rozwiązaniem problemu np.

Problem: brak wody do picia w szkołach

Postulat, hasło: Mam dowody na moc wody!

Rozwiązanie problemu: zachęcenie do kupna butelek z filtrem, petycja do dyrekcji o kupno dystrybutorów na wodę w szkole

Zadaniem grupy jest opisać swój postulat i rozwiązanie na jednej stronie kartki. Warto skupić się na korzyściach, sposobie rozwiązania problemu i hasle. Każda grupa prezentuje swój pomysł i postulat na forum. Na koniec odbywa się głosowanie na najlepszy projekt.

Przygotujcie wspólnie mapę okolicy.

Zaznaczcie waszą lokalizację i ważne miejsca dookoła Was.

Waszym zadaniem będzie spacer, dlatego ustalcie do jakiego punktu, ulicy możecie dojść.

Podczas spaceru wcielcie się w przewodników miasta, którzy wymyślają znaczenie danego miejsca lub przedmiotu. Osoba, która ma pomysł na unikalną, jedyną w swoim rodzaju, zmyśloną historię podnosi rękę, zwracając na siebie uwagę i udzielając sobie głosu (można zatrzymać się przy ławce w parku i nadać jej znaczenie opowiadając krótką historię np. „to tutaj, na tej ławce, Elon Musk patrząc w niebo, wymyślił, że wyśle samochód w kosmos”).

W
W
W
W
W
MIASTO
MIASTO
MIASTO
MIASTO
MIASTO

zadanie dla grupy

ZŁOTY PTAK

Porozmawiajcie w grupie o roli performance art. Dla inspiracji, możecie odszukać w sieci grupę Body Urban Spaces Willi Dornera. Tymczasowe interwencje mają zmieniać nasze postrzeganie przestrzeni miejskiej. Kolejnym przykładem może być działanie Młodzieżowego Strajku Klimatycznego. W wielu miastach młodzi performerzy leżeli kilkanaście minut na ziemi, aby zasygnalizować zbliżającą się katastrofę klimatyczną.

Porozmawiajcie w grupie o inicjatywach, z którymi się utożsamiacie np. Fridays for Future. Niech każdy wybierze jedną. Inicjatywy mogą się powtarzać. Zadaniem grupy jest znalezienie przedmiotów, które mogłyby symbolizować te przedsięwzięcia np. torebka foliowa, kojarzy się z ruchem Zero Waste, który walczy z nadmiarem śmieci na naszej planecie. Proponowane zadanie, jej pierwsza część, może stanowić zadanie domowe.

Na drugi dzień prezentujemy przedmioty. Jedna osoba wychodzi na środek, prezentując przedmiot i inicjatywę przez minutę. Etiudę prezentujemy tylko ruchem, bez użycia słów.

„Forma ekspresji artystycznej, która ma charakter interdyscyplinarny, łącząc w sobie doświadczenia z obszaru sztuk wizualnych, teatru, tańca, muzyki, wideo, poezji i filmu. Termin pojawił się pod koniec lat 60. XX w. na określenie charakterystycznych dla sztuki tego okresu praktyk artystycznych. Performance art jest związana z przełamaniem konwencji sztuki modernistycznej w latach 50. i 60. XX w. Twórcy sztuk wizualnych porzucają wtedy prymat obiektu na rzecz procesualności i intermedialności: por. m.in. eksperymenty dźwiękowe Johna Cage’a, action painting Jacksona Pollocka, happening Allana Kaprowa, fluxusowe event scores.”

źródło: Encyklopedia Teatru Polskiego, dostęp: luty 2020 r.

dyrektor Łukasz Gajdzis **zastępca** dyrektora Anna Kosmala, Ewelina Rupińska
główny księgowy Jacek Grabarczyk **dramaturg** Daria Sobik **kierowniczka**
działu artystycznego Bernadeta Fedder **producentka** Katarzyna Plucińska
kierownik działu promocji i sprzedaży Marietta Maciąg **dział promocji**
i sprzedaży Magdalena Niedźwiecka, Aleksandra Rzęska, Agnieszka Sondej
główna specjalistka ds. obsługi widowni Natalia Gryszówka **aktorzy i aktorki**
Paweł L. Gilewski, Mirosław Guzowski, Marian Jaskulski, Damian Kwiatkowski,
Alicja Mozga, Dagmara Mrowiec-Matuszak, Karol Franek Nowiński, Emilia Piech,
Jerzy Pożarowski, Michalina Rodak, Michał Surówka, Małgorzata Trofimiuk,
Jakub Ulewicz, Małgorzata Witkowska, Marcin Zawodziński **inspicjenci**
Hanna Gruszczyńska, Adam Pakieła **sekretariat** Joanna Konopka **pedagog**
Karolina Sosińska **główna specjalistka ds. pracowniczych oraz BHP** Marta
Pierzchalska **zastępca głównego księgowego** Joanna Kraszewska **specjalistka**
ds. płac Elżbieta Cieślak **księgowe** Jagoda Sternal, Joanna Szewe **kierownik**
działu techniczno-gospodarczego Waldemar Gracz **zastępca kierownika ds.**
gospodarczych Beata Waszak **specjalistki ds. techniczno-gospodarczych**
Maria Skora, Kazimiera Szramka **kierowniczka pracowni krawieckiej**
Ewa Stańska **krawcowe** Alina Tadych, Aldona Włoch **kierownik pracowni**
multimedialnej Robert Łosicki **oświetleniowiec** Eugeniusz Wiśniewski, Marcin
Należyty **specjalistka ds. multimediiów** Karolina Lewandowska **akustycy**
Leszek Drygas, Krzysztof Kroschel **brygadzysta obsługi sceny** Artur Ekwiński
montażysty sceny Henryk Banach, Jędrzej Dolata, Mariusz Pawlikowski, Roman
Pietrzak **rekwizytorzy** Eugeniusz Baranowski, Wiesław Mitoraj **garderobiane**
Olga Betańska, Jadwiga Kamińska, Katarzyna Wysocka **fryzjer** Michał Boroń
plastyk Barbara Górecka **ślusarz-montażysta** Jarosław Andrysiak **stolarze-**
montażysty Krzysztof Pawlak, Witold Włoch **zaopatrzeniowiec-kierowca**
Bożena Lange **konserwator** Zbigniew Czerniak

Zdjęcia: Monika Stolarska

Redakcja i korekta: Daria Sobik, Karolina Sosińska

Ilustracje ptaka: Ola Jasionowska

Projekt i druk: Pergama - www.pergama.pl

Zeszyt do teatru - PTAK - wydanie 1/2020